

Sprawa C-168/08

Laszlo Hadadi (Hadady)

przeciwko

Csilla Marta Mesko, z domu Hadadi (Hadady)

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożony przez Cour de cassation (Francja)]

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 —
Właściwość, uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz
w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Artykuł 64 — Przepisy
przejściowe — Zastosowanie do orzeczenia państwa członkowskiego, które przystąpiło
do Unii Europejskiej w 2004 r. — Artykuł 3 ust. 1 — Jurysdykcja w dziedzinie
rozvodu — Właściwe elementy powiązania — Miejsce zwykłego zamieszkania —
Obywatelstwo — Małżonkowie mający miejsce zamieszkania we Francji i obydwoje
mający obywatelstwo francuskie i węgierskie

Opinia rzecznika generalnego J. Kokott przedstawiona w dniu 12 marca
2008 r. I - 6874

Wyrok Trybunału (trzecia izba) z dnia 16 lipca 2009 r. I - 99

Streszczenie wyroku

1. *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Rozporządzenie nr 2201/2003 — Czasowy zakres stosowania (Akt o przystąpieniu z 2003 r.; rozporządzenie Rady nr 2201/2003, art. 64 ust. 4)*

2. *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Rozporządzenie nr 2201/2003 — Właściwość w sprawach o rozwód — Małżonkowie mający miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, do którego kierowany jest wniosek, i obydwójce mający obywatelstwo państwa członkowskiego pochodzenia i państwa, do którego kierowany jest wniosek — Obowiązek uwzględnienia przez sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę, okoliczności, iż małżonkowie posiadają podwójne obywatelstwo*
(rozporządzenie Rady nr 2201/2003, art. 3 ust. 1 lit. b), art. 64 ust. 4)
3. *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Rozporządzenie nr 2201/2003 — Właściwość w sprawach o rozwód — Alternatywne podstawy jurysdykcji przewidziane w art. 3 ust. 1 lit. a) i b)*
(rozporządzenie Rady nr 2201/2003, art. 3 ust. 1 lit. a), b))

1. Uznanie wyroku rozwodowego sądu wydanego przez sąd Republiki Węgierskiej, po dacie wejścia w życie rozporządzenia nr 1347/2000 na Węgrzech, lecz przed datą rozpoczęcia stosowania rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie nr 1347/2000, powinno być rozpatrywane w świetle art. 64 ust. 4 rozporządzenia nr 2201/2003, ponieważ wszczęcie postępowania oraz wydanie tego wyroku miało miejsce w ramach czasowych określonych przez ten przepis. Zgodnie z tym przepisem, taki wyrok rozwodowy powinien zostać uznany na podstawie rozporządzenia nr 2201/2003, jeżeli właściwość oparto na zasadach zgodnych z zasadami przewidzianymi w rozdziale II tego rozporządzenia lub rozporządzenia nr 1347/2000, bądź też w konwencji zawartej pomiędzy państwem członkowskim pochodzenia a państwem członkowskim, do którego kierowany jest wniosek, obowiązującej w chwili wszczęcia postępowania.
2. O ile sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę, powinien sprawdzić zgodnie z art. 64 ust. 4 rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie nr 1347/2000, czy sąd państwa członkowskiego pochodzenia orzeczenia sądowego był właściwy na podstawie art. 3 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia, o tyle ostatni z wymienionych przepisów sprzeciwia się temu, aby sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę, uznał małżonków posiadających obywatelstwo zarówno tego państwa członkowskiego, jak i obywatelstwo państwa członkowskiego pochodzenia, wyłącznie za obywateli państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę. Przeciwnie, sąd ten powinien uwzględnić okoliczność, iż małżonkowie posiadają również obywatelstwo państwa członkowskiego pochodzenia oraz że w związku z tym sądy tego państwa mogły być właściwe do rozpoznania sprawy.

(por. pkt 27–29)

W istocie gdyby osoby mające wspólne podwójne obywatelstwo były traktowane

tak, jak gdyby posiadały tylko jedno wspólne obywatelstwo państwa członkowskiego, skutkowałoby to zakazaniem tym osobom w ramach przejściowej zasady uznawania ustanowionej w art. 64 ust. 4 rozporządzenia nr 2201/2003 powoływania się przed sądem państwa, do którego wniesiono sprawę, na art. 3 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia w celu ustalenia właściwości sądów innego państwa członkowskiego, pomimo że posiadaliby oni obywatelstwo tego ostatniego państwa.

(por. pkt 41–43; pkt 1sentencji)

3. Jeżeli każdy z małżonków posiada obywatelstwo obydwu państw członkowskich, art. 3 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie nr 1347/2000 sprzeciwia się temu, aby właściwość sądu jednego z tych państw członkowskich była wyłączona na tej podstawie, że powód nie posiada innych więzi z tym państwem. Przeciwnie, na podstawie tego przepisu właściwe są sądy państw członkowskich, których obywatelstwo posiadają małżonkowie, a małżonkowie ci mogą dokonać wyboru, przed sąd którego z państw członkowskich wniosą sprawę.

W tym względzie system rozdziału właściwości sądów ustanowiony przez art. 3 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 2201/2003 opiera się na licznych alternatywnych podstawach oraz na braku ustanowionej hierarchii pomiędzy podstawami właściwości tam określonymi. W związku z tym dopuszczalne jest współlistnienie kilku właściwych sądów, bez ustanawiania hierarchii między nimi.

Niemniej jednak nic w treści rzeczonoego art. 3 ust. 1 lit. b) nie pozwala na przyjęcie, że jedynie „dominujące” obywatelstwo mogłoby zostać uwzględnione przy wykonywaniu tego przepisu. Podstawa taka nie znajduje uzasadnienia w celach tego przepisu ani też w kontekście, w jaki się on wpisuje, i skutkowałaby ograniczeniem wyboru przez podsądnych właściwego sądu, w szczególności w przypadku wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się osób. Zatem gdyby zwykle miejsce zamieszkania było istotnym względem przy ustalaniu najbardziej dominującego obywatelstwa, podstawy właściwości przewidziane w art. 3 ust. 1 lit. a) i b) rozporządzenia nr 2201/2003 częstokroć zachodziłyby na siebie. Prowadziłoby to do ustalenia w stosunku do osób posiadających kilka obywatelstw hierarchii podstaw właściwości, która to hierarchia nie wynika z treści tego ustępu.

(por. pkt 48–54; pkt 2 sentencji)